Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0158

Podjetništvo žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 30. aprila 2026 o podjetništvu žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah (2024/2124(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju členov 8 in 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

– ob upoštevanju Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu[1],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2023/970 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje[2],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU[3] (direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020)0152),

---

1 UL L 204, 26.7.2006, str. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
2 UL L 132, 17.5.2023, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
3 UL L 188, 12.7.2019, str. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. marca 2025 z naslovom Načrt za pravice žensk (COM(2025)0097),

– ob upoštevanju strategije skupine Evropskega investicijskega sklada (EIF) in Evropske investicijske banke (EIB) o enakosti spolov in krepitvi ekonomskega položaja žensk,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko[4],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. junija 2021 z naslovom Dolgoročna vizija za podeželska območja EU – do močnejših, povezanih, odpornih in uspešnih podeželskih območij do leta 2040 (COM(2021)0345),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. maja 2022 z naslovom Postavljanje ljudi na prvo mesto, zagotavljanje trajnostne in vključujoče rasti, izkoriščanje potenciala v najbolj oddaljenih regijah EU (COM(2022)0198),

– ob upoštevanju programa za ženske na vodilnih položajih pri Evropskem inštitutu za inovacije in tehnologijo ter Evropskem svetu za inovacije,

– ob upoštevanju načrtov za enakost spolov v okviru evropskega raziskovalnega prostora,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 3. maja 2022 o doseganju ekonomske neodvisnosti žensk s podjetništvom in samozaposlovanjem[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. septembra 2021 z naslovom Trdnejšemu partnerstvu z najbolj oddaljenimi regijami EU naproti[6],

– ob upoštevanju konvencije OZN o pomorskem mednarodnem pravu,

– ob upoštevanju člena 174 PDEU,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. junija 2022 o otokih EU in kohezijski politiki: sedanje razmere in prihodnji izzivi[7],

---

4 UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 UL C 465, 6.12.2022, str. 54.
6 UL C 117, 11.3.2022, str. 18.
7 UL C 493, 27.12.2022, str. 48.

– ob upoštevanju Priporočila Sveta z dne 8. decembra 2022 o vzgoji in varstvu predšolskih otrok: barcelonska cilja za leto 2030[8],

– ob upoštevanju Deklaracije OZN z dne 28. septembra 2018 o pravicah kmetov in drugih oseb, ki delajo na podeželju,

– ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 10/2021 z dne 26. maja 2021 z naslovom Vključevanje vidika spola v proračunu EU: čas je, da se z besed preide na dejanja,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja,

– ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A10-0058/2026),

A. ker imajo ženske na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah ključno vlogo pri dinamiki lokalnih gospodarstev, vzdržnosti kmetijskega sektorja in ohranjanju kulturne dediščine, saj so temeljni steber teritorialne kohezije, socialne trajnostnosti in gospodarske odpornosti na podeželskih območjih; ker se ženske kljub temu nepogrešljivemu prispevku še vedno soočajo s pravnimi, finančnimi, kulturnimi in infrastrukturnimi ovirami, ki jih omejujejo pri podjetništvu in pri tem, da bi v polnosti dosegle svojo ekonomsko neodvisnost; ker so ženske na podeželju v številnih državah članicah nesorazmerno prizadete zaradi pomanjkanja dostopa do cenovno dostopnega otroškega varstva, ustreznih prometnih povezav, digitalne infrastrukture ter podpornih sistemov in možnosti preživljanja prostega časa, ki upoštevajo vidik spola, kar omejuje možnost polne udeležbe na trgu dela in prispeva k slabemu duševnemu zdravju; ker je delo, ki ga ženske opravljajo na podeželju, še vedno v veliki meri neformalno, neplačano in pogosto nepriznano v uradnih statističnih podatkih, zaradi česar je njihov prispevek h gospodarskemu in socialnemu razvoju še toliko manj viden; ker so podeželska območja sestavni del evropskega načina življenja, ki odraža edinstveno ravnovesje med tradicionalno dediščino in napredkom, njegova kontinuiteta pa je odvisna od priznavanja in učinkovitega vključevanja žensk v procese razvoja podeželja; ker približno 30 % prebivalstva EU živi na podeželju, ki zajema približno 83 % celotnega ozemlja EU; ker so te regije bistvene za gospodarsko stabilnost, socialno kohezijo in konkurenčnost EU[9];

B. ker je EU odgovorna, da pri izvajanju vseh svojih ukrepov spodbuja enakost med ženskami in moškimi v skladu s Pogodbama; ker je enakost spolov temeljna vrednota EU, temeljna pravica in ključno načelo evropskega stebra socialnih pravic, kot je določeno v členu 2

---

8 UL C 484, 20.12.2022, str. 1.

9 V skladu z modeliranjem na ravni lokalnih upravnih enot iz leta 2018 na podlagi demografskih podatkov Eurostata in Skupnega raziskovalnega središča, demografski atlas.

Pogodbe o Evropski uniji; ker je v členu 8 PDEU zapisano načelo vključevanja vidika spola, ki določa, da je treba enakost spolov vključiti v vse politike in programe; ker doslej še nobena država članica ni dosegla popolne enakosti spolov, napredek pa je še vedno počasen, saj so države članice na indeksu enakosti spolov EU za leto 2019 v povprečju dosegle 67,4 od 100 točk, kar pomeni izboljšanje za samo 5,4 točke od leta 2005;

C. ker gospodarske blaginje in uspeha žensk ni mogoče ločiti od spoštovanja temeljnih pravic, kot sta pravica do življenja brez nasilja na podlagi spola in pravica do telesne avtonomije z dostopom do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, vključno z dostopom do varnega in zakonitega splava po vsej EU; ker z zagotavljanjem varnega in spoštljivega delovnega okolja brez nadlegovanja in spolnih stereotipov krepimo poklicne možnosti žensk ter spodbujamo kulturo vzajemnega spoštovanja, odgovornosti in dostojanstva; ker ekonomska neodvisnost žensk torej znatno prispeva k njihovi varnosti in zaščiti pred nasiljem na podlagi spola in nasiljem v družini;

D. ker je vrzel stopnje delovne aktivnosti med moškimi in ženskami na podeželju približno 13 odstotnih točk (v primerjavi z 10 odstotnimi točkami v mestih), v nekaterih državah članicah pa presega 20 odstotnih točk, pri čemer je po podatkih Eurostata leta 2022 delež žensk v delovni sili znašal le 31,6 %; ker gospodarska izguba zaradi vrzeli stopnje delovne aktivnosti med spoloma znaša približno 370 milijard EUR na leto, z izboljšanjem enakosti spolov pa bi se BDP EU do leta 2050 lahko povečal za do 3,15 bilijona EUR;

E. ker demografski upad prinaša posebne izzive za podeželske, otoške, gorske in najbolj oddaljene regije ter je hkrati izziv in priložnost za povečanje privlačnosti podjetništva in omogočanje ustanavljanja podjetij in trajnostnega življenja na teh območjih, saj izseljevanje mladih in žensk v iskanju boljših priložnosti ogroža generacijsko pomladitev, vitalnost skupnosti in dolgoročni gospodarski razvoj; ker v EU število razmeroma mladih žensk, ki zapuščajo podeželska območja, običajno presega število razmeroma mladih moških, kar je lahko med drugim posledica ovir, kot sta izoliranost ter omejen obseg možnosti za izobraževanje in zaposlitev; ker lahko ti demografski trendi ovirajo socialno-ekonomski razvoj nekaterih podeželskih območij;

F. ker se kmetice še vedno soočajo z neenakostmi, zlasti pri dostopu do zemljišč, usposabljanja in financiranja; ker statistični podatki kažejo, da imajo podjetnice pri zbiranju finančnih sredstev in kapitala več težav kot moški; ker je med podjetniki v EU 30 % žensk, prejmejo pa samo 2 % razpoložljivih nebančnih sredstev; ker se zdi, da se je ta

delež med pandemijo zmanjšal na 1 %[10]; ker podatki kažejo, da podjetnice ustvarijo več prihodka, čeprav prejemajo nižjo finančno podporo[11]; ker je lahko ciljno usmerjena praktična podpora, na primer mikroposojila, mentorstvo in upravna poenostavitev, učinkovito orodje za spodbujanje podjetništva;

G. ker se ženske v mejnih, gorskih, oddaljenih in najbolj oddaljenih regijah zaradi izoliranosti, staranja prebivalstva in omejenih storitev soočajo z vse večjimi izzivi in ovirami; ker je stopnja zaposlenosti žensk v najbolj oddaljenih regijah skoraj vedno nižja od povprečja EU, pri čemer je največja razlika znašala 38,5 odstotne točke leta 2020; ker je v nekaterih najbolj oddaljenih regijah izredno visoka tudi brezposelnost mladih[12];

H. ker se ženske, ki živijo na otoških območjih in v najbolj oddaljenih regijah, spopadajo z dodatnimi težavami in posebnimi ovirami zaradi geografske izoliranosti, nizke gostote prebivalstva, staranja prebivalstva ter pomanjkanja osnovnih javnih in zasebnih storitev, kar so dejavniki, ki povečujejo socialno-ekonomske razlike in omejujejo dostop do zaposlitve, usposabljanja in podjetniških priložnosti; ker se s podporo udeležbi žensk v digitalnem in inovativnem podjetništvu krepita gospodarski razvoj in konkurenčnost; ker se ženske na podeželju v vzhodnih obmejnih regijah še naprej soočajo s posledicami vojne v Ukrajini, vključno z varnostnimi grožnjami, motnjami v dobavni verigi in hibridnimi tveganji, ki ovirajo podjetništvo ter dostop do storitev in financiranja; ker so za reševanje teh združenih izzivov potrebni ciljno usmerjene in diferencirane evropske javne politike v skladu s členom 349 PDEU ter namenski ukrepi, ki bi odražali posebne ranljivosti obmejnih regij, da bi zagotovili popolno gospodarsko, socialno in politično vključenost žensk na teh območjih;

I. ker se ženske, ki živijo v evropskih gorskih regijah, pogosto spoprijemajo s posebnimi izzivi, ki omejujejo njihov podjetniški potencial, vključno z izzivi na področju prometnih povezav in omejenim dostopom do digitalne infrastrukture, storitev otroškega varstva, priložnosti za usposabljanje in finančne podpore; ker bi bilo treba ženske v evropskih gorskih regijah opolnomočiti ne le kot delavke ali podjetnice, temveč tudi kot solastnice in nosilke odločanja v lokalnih gospodarskih projektih; ker lahko oblikovanje subjektov za

---

10 Evropska komisija in EIB, *Funding women entrepreneurs. How to empower growth* (Financiranje podjetnic: kako okrepiti rast), junij 2020.

11 Women in VC, Experior Venture Fund in Unconventional Ventures, *Funding in the CEE Region Through the Lens of Gender Diversity and Positive Impact* (Financiranje v regiji Srednje in Vzhodne Evrope z vidika raznolikosti spolov in pozitivnega učinka), 2021, https://ceereport2021experiorvc.unconventional.vc/.

12 Delovni dokument služb Komisije z naslovom *Outermost regions at a glance – assets, challenges and opportunities* (Kratek pregled najbolj oddaljenih regij – prednosti, izzivi in priložnosti) (SWD(2022)0133).

posebne namene in zadružnih lastniških struktur ženskam omogoči skupno lastništvo, upravljanje in izkoriščanje podjetij v skupnosti; ker številne pobude zasebnega sektorja kažejo, da takšni modeli spodbujajo vključujoče upravljanje, krepijo ekonomsko neodvisnost in pomagajo ohranjati vrednost na gorskih območjih, s čimer spodbujajo kolektivno podjetništvo, skupno odgovornost in trajnostni regionalni razvoj za ženske in dekleta;

J. ker ženske predstavljajo 52 % evropskega prebivalstva in 34,4 % samozaposlenih v EU, le 30 % zagonskih podjetij pa ustanovijo ženske[13], kar kaže, da se njihova udeležba povečuje, pa tudi, da potencial za podjetništvo žensk še ni izkoriščen; ker ženske v podjetništvu ne ustvarjajo le gospodarske rasti in delovnih mest, temveč spodbujajo tudi bolj trajnostne in vključujoče poslovne modele, pri čemer dosegajo boljše rezultate pri okoljskih in socialnih kazalnikih ter kazalnikih upravljanja podjetij, svoji delovni sili pa pogosteje ponujajo priložnosti za usposabljanje (EIB, 2021); ker raznolike skupine za odločanje prinašajo boljše, bolj vključujoče in bolj trajnostne rezultate;

K. ker so ženske na podeželju med vojno, invazijami in konflikti pogosto nesorazmerno izpostavljene spolnemu nasilju zaradi izoliranosti, omejenega dostopa do zaščitnih storitev in šibkejše varnostne infrastrukture;

L. ker so ženske na podeželju pogosto slabo zastopane v postopkih odločanja in organih upravljanja, kot so kmetijske zadruge, socialni partnerji in občinske uprave[14]; ker so ženske na vodstvenih položajih in položajih odločanja ključne vzornice za naslednjo generacijo;

M. ker je dostop do zanesljivih in primerljivih podatkov, razčlenjenih po spolu in ozemlju, bistven pogoj za natančno razumevanje položaja žensk na podeželju ter posledično za oblikovanje, izvajanje in ocenjevanje učinkovitih javnih politik, ki ustrezno obravnavajo potrebe žensk in zmanjšujejo neenakosti, saj polno vključevanje žensk v kmetijstvo in gospodarsko življenje prispeva k doseganju ciljev EU glede ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, enakosti spolov in trajnostnega razvoja;

N. ker tako imenovane tradicionalne spolne vloge in stereotipi še vedno vplivajo na delitev dela doma in v družbi; ker usklajevanje poklicnega življenja, zlasti podjetništva, z družinskim življenjem ostaja težavno in je še vedno velik izziv, zlasti za ženske; ker je ta težava še posebno pereča na podeželskih, gorskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah, kjer je razpoložljivost javnih storitev, zlasti

---

13 Global Entrepreneurship Monitor, posebno poročilo, *Women's Entrepreneurship 2020/21: Thriving Through Crisis* (Žensko podjetništvo 2020/2021: uspeh med krizo), London, 2021.

14 Inštitut za evropsko okoljsko politiko, *What is the link between gender equality and agriculture sustainability?* (Kako sta povezana enakost spolov in trajnostnost kmetijstva?), september 2021.

izobraževanja, zdravstvenega varstva, mobilnosti in otroškega varstva, omejena; ker to pomanjkanje infrastrukture in podpornih mehanizmov ogroža enake možnosti, ovira ženske pri polnem razvoju njihovega poslovnega potenciala, omejuje njihovo polno udeležbo na trgu dela ter povečuje razlike med mestnimi in podeželskimi območji; ker ženske, ki razvijajo mala podjetja na podeželju, prispevajo k zmanjšanju odseljevanja iz vasi; ker bi bilo treba podjetništvo žensk spodbujati s presečnimi in celostnimi ukrepi, da bi zagotovili njihovo enakopravno udeležbo na trgu dela, odpravili plačne vrzeli med spoloma in diskriminacijo na podlagi spola na trgih dela ter splošneje izkoreninili spolne stereotipe, nadlegovanje in diskriminacijo v svetu dela in zunaj njega; ker vrzeli pri dostopu samozaposlenih žensk in žensk, ki pomagajo zakoncu, do socialne zaščite, vključno s pokojninami, bolniškim in družinskim dopustom, povečujejo razlike v plačah in pokojninah med spoloma ter odvračajo od podjetništva; ker neplačano oskrbo in gospodinjska dela opravljajo pretežno ženske, kar vpliva na njihovo zaposlitev in poklicno napredovanje ter prispeva k plačilni vrzeli in razlikam v pokojninah med spoloma; ker neenakomerna porazdelitev in podcenjevanje oskrbe in gospodinjskega dela skupaj z diskriminacijo in spolnimi stereotipi še naprej omejujeta čas in mobilnost žensk ter njihov dostop do socialnih pravic in priložnosti na podeželskih in oddaljenih območjih, kar povzroča izgubo podjetniškega potenciala ter slabše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;

O. ker vse oblike nasilja na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini in spolnim nasiljem, psihološkimi, ekonomskimi in spletnimi zlorabami ter zalezovanjem, pomenijo kršitev človekovih pravic, tudi pravice do telesne avtonomije in integritete ter pravice do življenja brez diskriminacije; ker se ženske in deklice na podeželskih in oddaljenih območjih, če so žrtve nasilja na podlagi spola, spoprijemajo z dodatnimi ovirami pri dostopu do pravnega varstva, zaščite, podpornih storitev ter zdravstvene oskrbe na področju spolnega in reproduktivnega zdravja, in sicer zaradi dejavnikov, kot so geografska izoliranost, slaba infrastruktura, omejen dostop do specializiranih storitev, digitalni razkorak ter družbena stigmatizacija; ker se zaradi teh ovir nasilje premalo prijavlja, povečuje se ranljivost, zmanjšuje dostop do podpornih storitev ter širi nekaznovanje storilcev; ker te ovire zaradi pomanjkanja mrež zaščite in specializiranih storitev ter vztrajnega vpliva tradicionalnih spolnih vlog ovirajo polno udeležbo žensk v družbenem, gospodarskem in političnem življenju podeželskih območij, povečujejo njihovo ranljivost, ohranjajo razmere izključenosti in omejujejo njihovo zmožnost uveljavljanja temeljnih pravic; ker je odprava teh ovir bistven pogoj za spodbujanje enakosti spolov, krepitev socialne kohezije in skladen razvoj podeželskih območij; ker so mlade ženske na podeželju izpostavljene višji stopnji nasilja kot ženske v mestih in ker je po podatkih študije Svetovne zdravstvene organizacije vsaka tretja ženska na svetu doživela fizično ali spolno nasilje, pri čemer so nesorazmerno obremenjene mlade ženske na podeželju;

P. ker pri zaposlovanju na podeželju še vedno obstajajo velike razlike med moškimi in ženskami, ki znašajo približno 13 % (v primerjavi z 10 % na mestnih območjih); ker v nekaterih državah članicah te razlike presegajo 20 odstotnih točk; ker so te razlike na ravni EU od leta 2012 razmeroma stabilne; ker so neenakosti med spoloma v več kot polovici držav članic izrazitejše na podeželju kot v mestih; ker so številne ženske tudi bolj ranljive zaradi negotovih zaposlitvenih pogojev, kot je sezonsko delo, ali v drugih primerih zaradi opravljanja „nevidnih“ in neplačanih vlog na družinskih kmetijah, kjer pomagajo zakoncu, zaradi česar pogosto nimajo dostopa do socialne zaščite ali dajatev za materinstvo; ker je verjetneje, da se bodo za podjetništvo in samozaposlitev odločile ženske v podeželskih in prikrajšanih regijah kot ženske v mestnih in gospodarsko uspešnih regijah; ker je lahko samozaposlitev oblika dela, ki pomaga pri ustvarjanju delovnih mest in zmanjševanju brezposelnosti med ženskami, a je zanjo treba oblikovati ustrezno socialno zaščito; ker na podeželju delež žensk med samozaposlenimi znaša 38 %; ker so ženske prekomerno zastopane v prekarnih oblikah samozaposlitve; ker so ženske tudi ključna gonilna sila gospodarske blaginje in socialne vključenosti na podeželju, zlasti prek podjetništva, katerega spodbujanje je strateška prednostna naloga za trajnostni razvoj EU;

Q. ker so za podjetništvo potrebna znanja in veščine; ker se ženske na podeželju soočajo z več ovirami pri dostopu do izobraževanja kot moški; ker je bil delež prebivalcev podeželja z vsaj osnovnimi digitalnimi spretnostmi v EU v letu 2019 za 14 % nižji od deleža prebivalcev v mestih (48 % v primerjavi z 62 %); ker je digitalna vključenost bistvena zahteva, da bi zagotovili dostop žensk in deklet do kakovostnega izobraževanja in usposabljanja ter trga dela, na primer z diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti, delom na daljavo, inovacijami in zaposlitvenimi možnostmi, bodisi na kraju samem bodisi na daljavo, ter da bi imele ženske in dekleta koristi od dinamike tehnoloških in poslovnih inovacij; ker je spodbujanje polnega dostopa žensk do vseh ravni izobraževanja, med drugim do naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike ter finančnega izobraževanja, ključnega pomena, saj je v skladu s poročilom Maria Draghija o prihodnosti evropske konkurenčnosti, objavljenem septembra 2024, na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike dvakrat več diplomantov kot diplomantk, pri čemer se razlike pri poklicnih odločitvah po šolanju še povečujejo, saj je v poklicih na področju informacijske in komunikacijske tehnologije skoraj štirikrat več moških kot žensk, zato ima lahko izobraževanje poglavitno vlogo pri odpravljanju razlik med spoloma, diverzifikaciji poklicnih spretnosti ter krepitvi gospodarske in socialne konkurenčnosti podeželskih območij; ker digitalno vključevanje žensk prispeva k njihovi ekonomski avtonomiji, teritorialni koheziji ter modernizaciji kmetijskega sektorja in poslovne strukture;

R. ker je izobraževanje ključno orodje za spodbujanje ekonomske neodvisnosti žensk, odpravo plačnih vrzeli med spoloma in boj proti

diskriminaciji na podlagi spola na trgih dela; ker je nujno treba zagotoviti celovito in starosti primerno izobraževanje o spolnosti in odnosih po vsej EU, saj je to bistveno sredstvo za boj proti spolnim stereotipom in spodbujanje enakosti že od zgodnjega otroštva; ker so ženske, čeprav so v povprečju bolj izobražene kot moški, še vedno premalo zastopane v poklicih na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike ter te sektorje pogosto zapustijo zaradi vztrajne diskriminacije in stereotipov; ker je treba povečati naložbe EU v programe izobraževanja, izpopolnjevanja in preusposabljanja, da bi ustvarili enake konkurenčne pogoje na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike ter zagotovili, da se v nastajajočih sektorjih, kot je umetna inteligenca, ne bodo ponavljale obstoječe spolne pristranskosti; ker so pomembni programi mentorstva, poslovna vozlišča, ki jih vodijo ženske, in podpora nevladnim organizacijam, ki si prizadevajo za opolnomočenje žensk na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike; ker je vključevanje vidika spola pomembno v vseh politikah in vidikih proračuna EU, vključno z ustreznim financiranjem kampanj ozaveščanja na ravni EU o razpoložljivih programih in možnostih financiranja;

S. ker se v zadnjih letih število žensk v kmetijstvu počasi povečuje; ker le 30 % kmetij v EU upravljajo ženske in ker so te kmetije običajno manjše od tistih, ki jih upravljajo moški, ter imajo nižje dohodke in manj dostopa do finančne podpore; ker se za to številko skrivajo precejšnje razlike v zastopanosti žensk v kmetijstvu med državami članicami; ker si ženske odgovornost za vodenje kmetije pogosto delijo s partnerji, pri tem pa nimajo statusa ali socialne zaščite, povezane s tem delom;

T. ker ženske, vsaj na ravni vodenja ali upravljanja kmetij, iz obeh stebrov skupne kmetijske politike prejemajo sorazmerno manj podpore kot moški; ker je razlog za tako stanje ta, da ženske pogosteje upravljajo manjše kmetije, imajo manj zemljišč in slabši dostop do formalnega in specializiranega izobraževanja[15]; ker se ženske srečujejo z več ovirami kot moški pri dostopu do zemlje, saj je na podeželju še vedno zelo razširjen model „z očeta na sina“; ker dostop žensk do bančnih posojil otežujejo tudi povprečno manjše kmetije, ki jih upravljajo, ter na splošno bolj okoljsko usmerjeni in raznoliki modeli proizvodnje, s katerimi se ukvarjajo[16]; ker so zaradi teh značilnosti njihove kmetije odpornejše proti podnebnim in tržnim spremembam ter je prenos lastništva lažji;

---

15 Casares Guillen, B., *Women in Rural Development: Integrating a gender dimension into policies for rural areas in Europe* (Ženske na podeželju: vključevanje razsežnosti spola v politiko za podeželje v Evropi), European Evaluation Society, Rotterdam, 2021.

16 Camille Tourtelier, Monica Gorman, Saoirse Tracy, *Influence of gender on the development of sustainable agriculture in France* (Vpliv spola na razvoj trajnostnega kmetijstva v Franciji), Journal of Rural Studies, 2023.

U. ker imajo lahko invalidke več težav pri ustanavljanju lastnega podjetja; ker se podjetništvo med starejšimi ženskami ne spodbuja, čeprav bi bilo treba upoštevati njihov dragocen in neizkoriščen potencial za gospodarsko rast, zlasti na podeželju, kjer se prebivalstvo stara hitreje kot v mestih; ker so lahko s spodbujanjem podjetništva med migrantkami povezane odlične priložnosti za njihovo vključevanje na trg dela ter podpiranje njihove ekonomske neodvisnosti in krepitve njihove vloge;

V. ker je kmetijstvo na podeželju ključno za ohranjanje naravnih virov, zagotavljanje prehranske varnosti, spodbujanje gospodarskega razvoja in razvoja zaposlovanja ter podpiranje skupnosti; ker je dejavna udeležba žensk v celotni prehranski vrednostni verigi – od proizvodnje do predelave, distribucije in inovacij – eden ključnih dejavnikov za konkurenčnost, kakovost in trajnostnost sektorja;

W. ker se število žensk, ki so lastnice kmetij, po vsej EU povečuje, vendar so še vedno v manjšini; ker je bilo leta 2020 v EU med lastniki kmetij samo 31,6 % žensk[17], ki so v povprečju upravljale le 12 % kmetijskih površin v uporabi; ker so kmetije, ki jih upravljajo ženske, običajno manjše od tistih, ki jih upravljajo moški, ter imajo nižje dohodke in manj dostopa do finančne podpore; ker se za to statistiko skrivajo precejšnje razlike v zastopanosti žensk v kmetijstvu med državami članicami;

X. ker je večina žensk, ki delajo v kmetijskem ali agroživilskem sektorju, zaposlenih na podlagi atipičnih pogodb ali s krajšim delovnim časom; ker kmetje, mlajši od 40 let, upravljajo samo 12 % vseh kmetij v EU, le 3 % od njih pa so mlade kmetice;

Y. ker bo na podeželskih območjih, kjer so lokalne tradicije in tesno povezane skupnosti pogosto temelj družbe, pridobivanje praktičnih, v prihodnost usmerjenih spretnosti med mladimi, zlasti dekleti, pomagalo zagotoviti, da bodo lahko uspevale in prenesle moč svoje dediščine v digitalno dobo; ker pravno priznanje in podpora na področju socialne varnosti ženskam v kmetijstvu, tradicionalnih obrteh in ustvarjalnih sektorjih prispevata k odpornosti in razvoju lokalnega gospodarstva, ohranjanju kulture in generacijski pomladitvi; ker ženske na podeželju pogosto prejemajo nižje plačilo kot moški in ker je zagotavljanje enakega plačila za enako delo bistveno, da bi povečali privlačnost podjetništva ter omogočili ustanavljanje podjetij in trajnostno življenje na podeželju;

Z. ker imajo ženske na podeželju pogosto vodilno vlogo pri združevanju lokalne dediščine s podjetništvom, naj gre za domače konzervirane izdelke, gostinske storitve na kmetijah ali inovativne živilske proizvode, s čimer se ustvarjajo močna in trajnostna podjetja, ki

---

17 Eurostat, *Farmers and the agricultural labour force – statistics* (Kmetje in delovna sila v kmetijstvu – statistika).

vzdržujejo svoje skupnosti in ohranjajo lokalno prehransko kulturo za prihodnje generacije;

AA. ker je program LEADER, ki v pripravo in izvajanje strategij, odločanje in dodeljevanje virov za razvoj podeželja vključuje lokalne deležnike, še posebno učinkovito orodje za podpiranje voditeljic in podjetnic na podeželju;

AB. ker podpora udeležbi žensk v digitalnem in inovativnem podjetništvu krepi gospodarski razvoj in konkurenčnost, zlasti na otoških območjih in v najbolj oddaljenih regijah, saj pomaga premagovati ovire, ki jih povzroča geografska izoliranost;

AC. ker je opolnomočenje žensk v evropskem kmetijstvu in podeželskem gospodarstvu bistveno ne samo za doseganje enakosti spolov, ampak tudi za spodbujanje trajnostnega razvoja podeželja v skladu s ciljem OZN glede trajnostnega razvoja št. 5 v zvezi z enakostjo spolov;

AD. ker imajo ženske na podeželju osrednjo vlogo pri ohranjanju in bogatenju klasičnih in tradicionalnih oblačil;

AE. ker ženske v EU trenutno prejemajo le 1–2 % sredstev tveganega kapitala, kar kaže, da je treba okrepiti instrumente financiranja, ki upoštevajo vidik spola, in zagotoviti enak dostop do naložbenih priložnosti;

AF. ker so podatki, razčlenjeni po spolu, in posvetovanja z deležniki bistvenega pomena za razvoj politik za podjetništvo na podeželju, ki bodo učinkovito obravnavale specifične potrebe žensk; ker morajo Komisija in države članice za reševanje posebnih izzivov, s katerimi se soočajo ženske v kmetijstvu, bolje upoštevati učinek kmetijskih politik na ženske;

Krepitev vloge podjetnic

1. poudarja, da so podjetnice, tudi tiste iz oddaljenih in najbolj oddaljenih regij, ključno gonilo inovacij, kohezije in konkurenčnosti v podeželskih, otoških in najbolj oddaljenih regijah; poziva k boljšemu dostopu do vsega financiranja, zlasti do financiranja inovacij, programov prilagojene podpore za mala in srednja podjetja ter priložnosti v zelenem in digitalnem gospodarstvu, da bodo lahko podjetnice polno sodelovale na trgih v razvoju; poziva k povečanju dostopa do zasebnih naložb in spodbujanju priložnosti na prostem trgu; poudarja, da morajo podjetnice v celoti izkoristiti strateški načrt kompasa za konkurenčnost za EU, katerega cilj je obnoviti dinamičnost Evrope in močno povečati njeno gospodarsko rast z ustvarjanjem podpornega okolja za mlada inovativna zagonska podjetja, spodbujanjem industrijskega vodilnega položaja v hitro rastočih sektorjih, ki temeljijo na prelomnih tehnologijah, ter spodbujanjem razširjanja tehnologij v uveljavljenih podjetjih ter malih in srednjih podjetjih; zato poziva, naj bo politika EU bolj osredotočena na sprejetje medsektorskega in celostnega pristopa k

dejanskemu stanju in izzivom najbolj oddaljenih regij v vseh evropskih javnih politikah, kjer je to primerno; vztraja, da bi moral imeti vsak posameznik v Evropi pravico in priložnost, da si ustvari izpolnjujoče življenje v svoji domači regiji, torej pravico ostati;

2. poudarja, da je enakost spolov bistvena za uresničevanje agende EU za gospodarsko konkurenčnost in blaginjo, saj se s polno in enakopravno udeležbo žensk na trgu dela, podjetniškem trgu in v inovacijskem sistemu povečuje produktivnost ter spodbuja vključujoča in trajnostna rast, kar na splošno krepi svetovno konkurenčnost EU; poudarja, da je pomanjkanje dostopnih in cenovno ugodnih storitev otroškega varstva še vedno ena od glavnih ovir za polno udeležbo žensk v podjetništvu in zaposlovanju na podeželskih, oddaljenih in otoških območjih; poziva države članice, naj prednostno vlagajo v predšolsko vzgojo in varstvo v programih, ki se financirajo iz Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR); poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo podporne mehanizme za žensko podjetništvo na podeželju, zlasti z olajšanjem dostopa do posojil, inovacij in ustreznih finančnih instrumentov, s čimer bi spodbudili ekonomsko avtonomijo žensk in diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti;

3. poziva k razvoju programov, s katerimi bi ženskam zagotovili dostop do izobraževanja na področjih, kot so digitalizacija, finance in poslovodenje, tudi s tržno usmerjenimi pobudami in partnerstvi z zasebnim sektorjem; poziva tudi k spodbujanju podjetništva in inovacij z mrežami strukturiranega mentorstva in platformami vzajemnega učenja, zlasti na področjih, kot so digitalizacija, finance in uprava; poleg tega poudarja, da so pobude za ozaveščanje pomembne za spodbujanje razpoložljivosti in koristi teh mrež in platform med kmeticami, s čimer se spodbujata večja udeležba in opolnomočenje ženskih kmetijskih delavk; poudarja potencialno vrednost podpore EU, usmerjene k rezultatom, pri vzpostavljanju lokalnih pobud, kot so med drugim poslovne mreže, ki krepijo podjetništvo žensk in sodelovanje skupnosti na podeželskih območjih ter spodbujajo sodelovanje zasebnega sektorja za vse podeželske prebivalce, vključno z ženskami; ugotavlja, da se lahko z vodenjem podjetja ustvarijo delovna mesta in prihodki ter s tem dodana vrednost za podjetja in družbo kot celoto; je seznanjen z uspešnostjo projektov, ki spodbujajo mentorstvo in vzajemno učenje med podjetnicami; poziva Komisijo, naj se pri oblikovanju in širjenju programov strukturiranega mentorstva in vzajemnega učenja po vsej EU opre na te uspešne pobude in se iz njih uči, da bi lahko podjetnice v celoti izkoristile strukture za izmenjavo znanja in podporo; poudarja, kako pomembno je že v zgodnji fazi izobraževanja ukrepati proti spolnim stereotipom, ki ženskam še vedno omejujejo dostop do nekaterih gospodarskih sektorjev in vodstvenih položajev, da bi zagotovili enake možnosti in okrepili prispevek žensk h gospodarski in socialni dinamiki podeželskih in otoških območij ter gorskih in najbolj oddaljenih regij;

4. poudarja, kako pomembna je enaka podpora ženskemu podjetništvu z namensko podporo in viri, ne glede na to, ali gre za podjetja s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike, informacijske in komunikacijske tehnologije, socialne ekonomije, prevoznih storitev, obrti, oskrbe ali drugih področij; poudarja, kako pomembno je podpirati mlade ženske na podeželju, ki vstopajo na poklicna področja, na katerih tradicionalno prevladujejo moški, pri čemer priznava njihov vse večji uspeh in vse večjo odprtost številnih podjetij za nadarjene in inovativne ženske, pri čemer je treba še naprej spodbujati vključujočo in podporno kulturo na delovnem mestu; poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo programe mentorstva in usposabljanja za podjetnice, s posebnim poudarkom na materah, ki se vračajo na trg dela po materinskem ali starševskem dopustu, in starših majhnih otrok na podeželju, da bi omogočili sodelovanje v teh programih ob izpolnjevanju obveznosti oskrbe in zmanjšali nesorazmerna bremena, s katerimi se soočajo ženske;

5. spodbuja Komisijo in države članice, naj oblikujejo programe za podporo podjetjem, ki jih vodijo ženske, vključno z usposabljanjem na področju podjetništva in upravljanja, lokalnimi poslovnimi mrežami in sektorsko izmenjavo znanja v ključnih industrijah, pri čemer naj posebno pozornost namenijo podeželskim in otoškim območjem ter najbolj oddaljenim regijam; poziva k okrepljenemu usposabljanju o pravilih enotnega trga EU, uporabi spletnih platform za e-trgovanje in udeležbi na mednarodnih sejmih; poudarja, da se bodo z izboljšanjem dostopa podjetnic do izvoznih trgov povečale konkurenčnost, odpornost in dodana vrednost podeželskih gospodarstev; ugotavlja, da so ženske na podeželju z razširitvijo dostopa do cenovno dostopnih internetnih storitev, zagotavljanjem prilagojenih programov usposabljanja, ki gradijo na sposobnostih, značilnih za ženske, in spodbujanjem politik za enakopravno udeležbo vse bolj pripravljene premagovati ovire ter prevzemati dejavno in vodilno vlogo v digitalnem gospodarstvu;

6. spodbuja oblikovanje mrež ženskih zadrug in združenj v agroživilskem sektorju, ki spodbujajo poslovne modele, ki so trajnostni, krožni in imajo lokalno dodano vrednost, s posebnim poudarkom na ekološkem kmetovanju, obrtni predelavi in neposredni prodaji;

7. pozdravlja zavezo Komisije, da bo vzpostavila platformo za ženske v kmetijstvu kot forum za razpravo in izmenjavo primerov dobre prakse, da bi povečala udeležbo in spodbujala enake možnosti v agroživilskem sektorju; poziva Komisijo, naj Parlamentu predloži letno poročilo o dejavnostih in rezultatih platforme; poleg tega poziva Komisijo, naj zagotovi, da se bo delo te platforme ustrezno upoštevalo pri pripravi in oblikovanju prihodnjih političnih pobud na področju kmetijstva in razvoja podeželja;

8. poziva države članice, naj s kampanjami ozaveščanja, tudi v tradicionalnih in družbenih medijih, spodbujajo in predstavljajo zgodbe o uspehu podjetnic v podeželskih in najbolj oddaljenih regijah, da bi povečali prepoznavnost, zaupanje in sodelovanje skupnosti; v zvezi s tem opozarja, kako pomemben je razvoj finančne pismenosti, zlasti za ženske, saj v finančnem znanju obstajajo razlike med spoloma – v raziskavi o finančnem znanju, ki jo je izvedla Evropska komisija, so moški v EU v povprečju dosegli 18 odstotnih točk več kot ženske[18]; poziva k ukrepom, s katerimi bi ženske spodbujali, da bi v svojih skupnostih uporabljale lokalne pristope in pristope od spodaj navzgor, in s katerimi bi poleg drugih pobud podpirali mreže za spodbujanje vključevanja žensk; poziva k ciljno usmerjenim kampanjam, ki bodo prikazovale sodobne podobe žensk v kmetijstvu, da bi k podjetniškim dejavnostim v kmetijskem sektorju privabili mlade ženske;

9. poziva Komisijo, države članice in Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), naj v sodelovanju s socialnimi partnerji še naprej analizirajo glavne ovire za zaposlovanje in podjetništvo žensk, tudi v otoških, oddaljenih in najbolj oddaljenih regijah, ter predlagajo navdihujoče ukrepe, da bi premagali te ovire ter dosegli rast in blaginjo; poziva Komisijo in države članice, naj podprejo podjetja, ki jih vodijo ženske, s pravnim in tehničnim svetovanjem, izmenjavo primerov dobre prakse, pomočjo podjetnicam pri premagovanju izoliranosti na podeželskih območjih, krepitvijo njihove konkurenčnosti ter povečanjem deleža podjetnic in samozaposlenih žensk na podeželskih območjih v EU;

10. poziva države članice, naj se oprejo na analize in ugotovitve inštituta EIGE o podjetništvu in samozaposlovanju žensk v vseh državah članicah, da bi zagotovili zbiranje kakovostnih in primerljivih podatkov in skladno metriko za dostop do financiranja, stopnje preživetja podjetij, rast, sektorsko zastopanost in inovacije, objavijo primerjalne letne preglednice rezultatov na ravni EU in nacionalni ravni za spremljanje napredka, opredelitev zaostalih regij (vključno z oddaljenimi, otoškimi, najbolj oddaljenimi in podeželskimi območji) in spodbujanje preglednosti, opredelijo in razširijo primere dobre prakse in zgodbe o poslovnem uspehu, ki jih je dokumentiral inštitut EIGE, kot so mreže mentorstva, vključujoči naložbeni programi, ženska poslovna vozlišča in omrežja vsak z vsakim, ter jih razširjajo v podeželskem okolju, predlagajo ciljno usmerjene finančne instrumente, jamstvene sheme in pobude za krepitev zmogljivosti na podlagi ovir, ki jih je opredelil inštitut EIGE (npr. primanjkljaji v omrežju, pristranskosti pri odločitvah o financiranju, pomanjkanje vzornic), da bi odpravili vrzel pri izvajanju, ter nacionalnim in regionalnim organom zagotovijo tehnično podporo in krepitev zmogljivosti za vključevanje vidika spola v podjetniške programe, pri

---

18 Evropska komisija, *Monitoring the level of financial literacy in the EU* (Spremljanje ravni finančne pismenosti v EU), raziskava Flash Eurobarometer 525, 2023.

čemer naj poskrbijo za usklajenost z metodologijo inštituta EIGE, primeri dobre prakse in okvirom indeksa enakosti spolov; poziva Komisijo in države članice, naj zbirajo podatke, razčlenjene po spolu, s čimer bi dobile celovit pregled socialno-ekonomskega položaja žensk na podeželju, ter naj pri oblikovanju, izvajanju in ocenjevanju politik in programu na področju razvoja podeželja upoštevajo vidik spola; poudarja pomen ocen učinka pri zasnovi teh predlogov kot pomoč pri doseganju ciljev za vključevanje vidika spola na podeželju; poziva, naj se v ocene programov EU vključijo podatki, razčlenjeni po spolu, da bi javne naložbe učinkovito podpirale podjetništvo žensk in prispevale k odpravi razlik med spoloma pri dostopu do financiranja in gospodarskih priložnosti;

11. podpira strategijo Komisije za unijo prihrankov in naložb ter oblikovanje in razširitev vključujočih finančnih instrumentov, tudi z naložbenim varčevalnim računom z oznako EU, da bi podjetjem EU, ki jih vodijo ženske, omogočili lažji dostop do financiranja, ter ugotavlja, da bi morala strategija vključevati vidik spola; zato pozdravlja uvedbo oznake „Finance Europe“ za dolgoročne naložbene in varčevalne produkte EU, ki 70 % svojih sredstev vlagajo v evropska podjetja;

12. poziva Komisijo, naj uvede „sklad za ustanoviteljice“, da bi zagotovila ciljno usmerjeno finančno podporo in naložbene priložnosti za podjetja, ki jih vodijo ženske; poudarja, da bi s takim skladom povečali zmogljivost Evropskega investicijskega sklada za podporo skladom zasebnega in tveganega kapitala ter prispevali k odpravi vrzeli v financiranju med spoloma in doseganju konkurenčnosti po vsej EU; poziva, naj se v skladu z direktivo o zastopanosti žensk v upravnih odborih[19] sprejmejo ukrepi, s katerimi bi odpravili spolne pristranskosti pri dostopu do financiranja, vključno z evropsko mrežo vlagateljev, ki se zavedajo, kako pomembna je uravnotežena zastopanost spolov, ter namenskimi instrumenti in cilji (npr. mikrofinanciranje, jamstva in enakost), prilagojenimi podeželskim malim in srednjim podjetjem, ki jih vodijo ženske;

13. poudarja, da lahko podjetnice na podeželju lokalne ideje preoblikujejo v čezmejne zgodbe o uspehu v EU; pozdravlja napredek sodobnih digitalnih orodij ter svobodo gibanja in trgovine v EU, ki podeželskim podjetjem, ki jih vodijo ženske, omogočajo, da se povežejo z novimi trgi, sodelujejo čezmejno ter svoje pristne, lokalne proizvode in storitve delijo s strankami po vsej Evropi; meni, da imajo nekatere lokalne pobude neizkoriščen celinski doseg, nekatere države članice pa nimajo geografskih možnosti za sodelovanje v tej čezmejni gospodarski dejavnosti;

---

19 Direktiva (EU) 2022/2381 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. novembra 2022 o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepih (UL L 315, 7.12.2022, str. 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj).

14. priznava vse večji zagon in močno zavezanost naložbam v digitalno infrastrukturo, razvoj spretnosti ter vključujoče okvire digitalne politike, s čimer se ustvarjajo zanimive priložnosti za opolnomočenje žensk na podeželju in zagotavljanje, da bodo v celoti izkoristile digitalni prehod; poudarja, kako pomembne so ciljno usmerjene naložbe v digitalno infrastrukturo, priložnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje, razvoj spretnosti ter vključujoče okvire digitalne politike, s katerimi bi ženskam na podeželju, zlasti tistim z otoških območij in iz najbolj oddaljenih regij, omogočili polno sodelovanje pri digitalnem prehodu, ter poziva, naj se te naložbe izvajajo; poziva Komisijo, naj zmanjša upravno breme; poudarja, da je enakost spolov bistvena za uspešen digitalni prehod, saj se s polno udeležbo žensk v digitalnih sektorjih krepijo inovacije in gospodarska odpornost; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo enakost spolov vključena v cilje vseh digitalnih politik in programov spretnosti, da bi lahko ženske v enaki meri izkoristile priložnosti v razvijajočem se digitalnem gospodarstvu;

15. poziva države članice, naj poskrbijo, da bodo nacionalni izobraževalni sistemi, vključno s poklicnim in terciarnim izobraževanjem ter sistemi podeželskih in oddaljenih območij, zagotavljali zanesljiv dostop do digitalnih spretnosti in izobraževanja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, da bodo lahko dekleta in fantje v celoti uresničili svoj potencial; poudarja, da je treba na nestereotipen način spodbujati izbiro podjetniške poklicne poti ter vključiti enakost spolov in finančno izobraževanje v šolske učne načrte; poudarja, kako pomembni so programi mentorstva, vzornic in partnerstev med šolami, univerzami, podjetji in organizacijami civilne družbe, da bi dekleta spodbudili k izbiri poklicne poti na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike; poziva k vključitvi ciljev za enakost spolov v akcijski načrt za digitalno izobraževanje ter k ciljno usmerjenemu financiranju EU in nacionalnemu financiranju, da bi podprli ženske in dekleta na nastajajočih digitalnih področjih, kot so umetna inteligenca, podatkovne vede in čiste tehnologije;

16. poziva k ciljno usmerjenim ukrepom, da bi izboljšali dostop žensk do priložnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje ter do informacij o podjetniškem usposabljanju, programih, ki jih financira EU, in shemah financiranja podjetij na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah;

17. poziva, naj se v programe za spodbujanje inovacij na podeželju izrecno vključijo ukrepi za doseganje žensk kot ciljne skupine, npr. lahko dostopne informacijske storitve, inovacijske delavnice za ženske in dejavno nagovarjanje žensk, ki upravljajo kmetije;

18. spodbuja države članice, naj priznajo in podprejo tradicionalne spretnosti žensk na podeželju, kot sta proizvodnja oblačil in pletenje košar, kot ključne kulturne dobrine, ki ohranjajo dediščino in ustvarjajo gospodarske priložnosti, zlasti glede na ključno vlogo

žensk v podeželskem turizmu, obrtništvu, obrtni proizvodnji hrane, neposrednem trženju in regionalnih vrednostnih verigah; poziva k naložbam v programe poklicnega usposabljanja, prilagojene ženskam in dekletom na podeželju, da bi jim omogočili ustvarjanje trajnostnega dohodka in ohranjanje možnosti preživljanja družin; poleg tega poudarja, kako lahko ženske pomagajo premostiti digitalni razkorak in sprostijo svoj ogromen potencial kot inovatorke, podjetnice in voditeljice skupnosti ter tako utrejo pot bolj vključujočim, dinamičnim in odpornim družbam;

19. poudarja, da je tvegani kapital, ki podpira podeželsko podjetje pod ženskim vodstvom, da bi zagotovili popolno vključenost in opolnomočenje žensk v vsej njihovi raznolikosti, močan signal zaupanja, ki krepi zaupanje podjetnikov in povečuje njihovo prepoznavnost v poslovnem ekosistemu; je seznanjen tudi s potencialom poslovnih angelov, ki lahko ukrepajo še prej in ponudijo začetni kapital za pomoč podjetnikom pri zagonu; ugotavlja, da so poslovni angeli pri novih ali nedokazanih idejah pripravljeni tvegati, zlasti če vidijo potencial v viziji in predanosti ustanovitelja; poudarja, da je takšna podpora bistvena na podeželskih območjih, kjer podjetja morda ne izpolnjujejo tradicionalnih meril za financiranje; opozarja, da je obsežen tvegani kapital osredotočen na mestna območja, pri čemer imajo vlagatelji tveganega kapitala pogosto sedež v mestih, poslovni angeli pa so pogosto bolj dejavni na lokalni ravni ter imajo osebni interes za podporo podeželskim skupnostim in opolnomočenje žensk kot gonilne sile lokalne gospodarske prenove;

20. poziva k ciljno usmerjenim ukrepom za izboljšanje dostopa žensk, zlasti bodočih kmetic in podjetnic, do zemljišč, finančnih sredstev, izobraževanja in usposabljanja, vključno s prožnimi možnostmi; poudarja, da je treba odpraviti strukturne in institucionalne ovire, vključno s težavami pri pridobivanju pravnega statusa za kmetijska podjetja, davčnimi predpisi in predpisi socialnega varstva, zaradi katerih so ženske v kmečkih parih v slabšem položaju, ter upravnimi ovirami pri lastništvu kmetij, zaradi katerih so ženske prikrajšane; poudarja, da bi bilo treba ženske, ki želijo opravljati podjetniško dejavnost, spodbujati k temu koraku, saj lahko vodenje podjetja ustvari delovna mesta in prihodke ter s tem dodano vrednost za družbo; poziva kmetijske zadruge in organizacije proizvajalcev, ki se financirajo v okviru skupne kmetijske politike, naj v svojih upravljavskih organih postopoma uvedejo kvote zastopanosti spolov ter ženskam zagotovijo enak dostop do struktur odločanja; poudarja, da bi s takšnim sodelovanjem povečali konkurenčnost podeželskih podjetij z izkoriščanjem inovacijskega potenciala žensk in njihovih vodstvenih sposobnosti;

21. opozarja, da bi se morali programi, ki podpirajo dostop žensk do podjetništva in samozaposlitve na podeželju, posebej osredotočati na ženske v negotovem položaju, kot so delavke migrantke, zlasti kmetijske delavke migrantke, invalidke, dolgotrajno brezposelne ter starejše ženske;

22. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo podjetništvo žensk, vključno s posebnimi mrežami za nasledstvo podjetij in mentorstvo, ter oblikujejo programe financiranja ali podporne ukrepe, vključno s smernicami „vse na enem mestu“, tako da bodo do njih upravičena manjša podjetja in deležniki ter da bo upravno breme sorazmerno z velikostjo podjetja, saj so ženska podjetja in kmetije v povprečju manjši od moških; poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo, da bodo tudi posamezniki ali manjše organizacije imeli pregled nad možnostmi financiranja in bodo lahko zaprosili zanje ter imeli pomoč pri tem; poziva Komisijo, naj predlaga posebne ukrepe za podporo mladim kmeticam in podjetnicam v agroživilskem sektorju, vključno s finančnimi spodbudami, ter pobude za odpravo ovir za dostop do zemljišč in dedovanje kmetij; poudarja, da je generacijska pomladitev ključna za ohranjanje in razvoj kmetijske dejavnosti, ki zagotavlja prehransko varnost in živahne podeželske skupnosti; poziva zlasti Komisijo, naj v okviru skupne kmetijske politike predlaga posebne ukrepe, namenjene mladim kmeticam;

23. spodbuja države članice ter lokalne in regionalne organe, naj strukturne in investicijske sklade EU uporabijo za nagovarjanje in spodbujanje podjetnic in samozaposlenih žensk; poudarja, da so potrebne kampanje ozaveščanja in obveščanja o obstoječih in prihodnjih možnostih financiranja EU za podjetnice na podeželju;

24. poziva, naj se vzpostavi hitri postopek za dostop mikropodjetij in malih podjetij na podeželju, ki jih vodijo ženske, do finančnih sredstev in javnega naročanja; poudarja, da bi moral ta mehanizem vključevati zmanjšanje upravnih bremen, poenostavitev postopkov ter uvedbo zagonskih predujmov, da bi omogočili začetek poslovnih dejavnosti; poudarja, da imajo mikrokrediti pomembno vlogo pri izboljšanju finančne vključenosti žensk, saj omogočajo kar največje izkoriščanjem tržnih in socialnih priložnosti za vključitev na finančne trge; pozdravlja javne in zasebne sklade, ki izvajajo politike enakosti spolov, raznolikosti in vključevanja; pozdravlja primere, ko so se zasebna sredstva zavezala merjenju in spremljanju zastopanosti spolov ter letnemu in javnemu poročanju o ugotovitvah;

25. poziva Komisijo, naj v okviru ustreznih programov nameni dovolj sredstev za podporo podjetjem na podeželju in oddaljenih območjih, ki jih vodijo ženske, zlasti v inovativnih sektorjih in turističnem sektorju, po možnosti z ustreznimi ukrepi v okviru ustreznih programov; poziva Komisijo in države članice, naj obravnavajo težavo nesorazmerno nizke zastopanosti invalidov, zlasti žensk, na trgu dela, in sicer naj uvedejo posebne ukrepe, tudi ustrezne spodbude in podporne ukrepe za delodajalce in podjetja, ki zaposlujejo invalide, ob upoštevanju zmogljivosti mikropodjetij in malih podjetij; poudarja, da je treba s ciljno usmerjenimi spodbudami, cilji na delovnem mestu za invalide in načini usposabljanja, prilagojenimi potrebam invalidov, spodbujati tudi zaposlovanje invalidk v malih in srednjih podjetjih ter samozaposlovanje;

26. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bo podjetništvo žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah v večletnem finančnem okviru za obdobje po letu 2027 ustrezno podprto, tudi s financiranjem iz ustreznih programov, kot so skupna kmetijska politika, vključno s programom POSEI, Obzorje Evropa, program LEADER in Digitalna Evropa; poudarja, kako pomembno je olajšati dostop do financiranja EU za podeželska podjetja, zadruge in projekte v skupnosti, ki jih vodijo ženske; poleg tega poziva k vključevanju vidika spola v vsa področja politike in proračune, da bi lahko politike EU resnično koristile vsem ženskam, zlasti podjetnicam; ponovno poudarja, da je potrebna celovita strategija EU za podjetništvo žensk na podeželskim in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah, ter poziva, naj se tej strategiji izrecno dodelijo namenska finančna sredstva in mehanizmi financiranja; poleg tega poziva Komisijo, naj ohrani ali poveča omejitev proračunskih sredstev za program LEADER; poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo program LEADER ter zmanjšajo upravno breme za lokalne organe, poenostavijo dostop ter spodbujajo lokalno odgovornost za razvojne projekte, ki jih vodi skupnost, in sodelovanje žensk v lokalnih akcijskih skupinah;

27. obžaluje premajhno razpoložljivost storitev otroškega varstva in oskrbe za podjetnice na podeželju; spodbuja naložbe v infrastrukturo za oskrbo in družinam prijazne politike za družine v vsej njihovi raznolikosti, da bi podjetnicam pomagali usklajevati poklicno in zasebno življenje; spodbuja države članice in regije, naj v skladu s členom 349 PDEU oblikujejo posebne politike za najbolj oddaljene regije, pri čemer naj upoštevajo izoliranost, staranje prebivalstva in pomanjkanje storitev ter oblikujejo ukrepe, ki bi bili prilagojeni dejanskim razmeram žensk na teh območjih;

28. ugotavlja, da je poenostavitev pomembna za konkurenčnost; poziva Komisijo in države članice, naj poenostavijo upravne zahteve in zahteve glede poročanja, vključno z uporabo smernic „vse na enem mestu“, da bi lahko mala podjetja, zadruge in pobude skupnosti, ki jih vodijo ženske, pridobili financiranje brez nesorazmernega bremena, ter naj zagotovijo ciljno usmerjen dostop do finančne podpore prek programov financiranja EU za spodbujanje podjetništva žensk, vključno s posebnimi mrežami za nasledstvo podjetij in mentorstvo;

Vključevanje vidika spola

29. poziva države članice, naj zagotovijo celovito in starosti primerno izobraževanje, vključevanje digitalnih spretnosti in predmetov, tudi tistih, ki služijo podeželskim in oddaljenim območjem, ter zagotovijo zanesljiv dostop do digitalnih spretnosti in izobraževanja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva, umetnosti in matematike na način, ki upošteva vidik spola, odpravlja stereotipe in dekletom omogoča, da v celoti izkoristijo svoj potencial; poziva Komisijo, naj zagotovi celovito in starosti primerno izobraževanje za fante in

dekleta o spolnosti in odnosih, ki bo izpodbijalo spolne stereotipe in učilo o privolitvi in pravicah, s čimer bi zagotovili vključujoče izobraževanje, ki bi temeljilo na vzajemnem spoštovanju in nediskriminaciji, ter spodbujali celovito opolnomočenje mladih žensk, da bodo lahko pod enakimi pogoji sodelovale v družbi in na trgu dela, saj je ekonomsko opolnomočenje ključno za spodbujanje konkurenčnejšega in odpornejšega gospodarstva;

30. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo sistematično zbiranje, analizo in razširjanje zanesljivih, posodobljenih in razčlenjenih statističnih podatkov po spolu, starosti, ozemlju in sektorju kot podlago za javne politike, ki temeljijo na dokazih, v tesnem sodelovanju z Eurostatom, nacionalnimi statističnimi uradi in regionalnimi opazovalnimi skupinami; priznava pomen ocen učinka zasnove teh predlogov kot pomoč pri doseganju ciljev za vključevanja vidika spola na podeželju;

31. poudarja preobrazbeni potencial umetne inteligence, spletnih platform in orodij za delo na daljavo pri spodbujanju gospodarske udeležbe žensk na podeželju;

32. poziva države članice, naj zagotovijo usposabljanje, ki upošteva vidik spola, ter službe in infrastrukturo za ukrepanje v izrednih razmerah, da bi ublažili posledice kriz za podeželske, oddaljene in najbolj oddaljene skupnosti;

33. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo kompleti za menstrualno higieno kot standardni element vključeni v vse njene odzive na izredne razmere;

34. opozarja, da je Evropsko računsko sodišče v posebnem poročilu št. 10/21 o vključevanju vidika spola v proračunu EU ugotovilo, da Komisija ni ustrezno vključila vidika spola ter je premalo uporabljala podatke, razčlenjene po spolu, in ustrezne kazalnike; zlasti opozarja, da je Evropsko računsko sodišče obžalovalo, da sistem skupne kmetijske politike za neposredna plačila „ne dopušča možnosti za pozitivne ukrepe v zvezi z ženskami“, ter ugotovilo, da „obstaja jasna potreba po analizi dohodkovne podpore, izplačane kmetom v okviru neposrednih plačil, glede na spol, in sicer vključno z razdelitvijo dohodka in njegovo povezavo z lastništvom zemljišč, upravičenimi zemljišči in prejemniki plačil“; ugotavlja, da sistem neposrednih plačil, vezanih na površino, neizogibno postavlja kmetice v slabši položaj, saj imajo ženske v povprečju manjše kmetije od moških; je močno zaskrbljen, ker tako v sedanji skupni kmetijski politiki kot v njenem osnutku, objavljenem 16. julija 2025, v zvezi s tem ni bilo skoraj nobenih izboljšav;

35. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo kampanje ozaveščanja in programe za krepitev zmogljivosti v zvezi s socialnimi in delavskimi pravicami žensk, zlasti na podeželskih in oddaljenih območjih, vključno s pravicami do socialne zaščite, materinstva,

zdravja in varnosti na delovnem mestu, da bi okrepili njihovo polno in ozaveščeno udeležbo v gospodarskem in družbenem življenju;

Tradicionalna kultura in obrt

36. pozdravlja skupnosti, ki ohranjajo lokalno dediščino in tradicijo ter spodbujajo in sprejemajo pobude za krepitev lokalnega kmetijstva, ki ga vodijo ženske, ter ohranjanje in spodbujanje tradicionalnih obrti, ki jih pogosto razvijajo in ohranjajo lokalna združenja žensk, vključno z organizacijami žensk na podeželju, kulturnimi skupinami, spomeniki in muzeji; priznava, da te dejavnosti bistveno prispevajo h gospodarski diverzifikaciji, ohranjanju kulturne in nesnovne dediščine in krepitvi trajnostnega turizma ter spodbujajo kulturno prepoznavnost znotraj lokalne skupnosti, kar je pogosto prezrta in podcenjena razsežnost podeželskih gospodarstev; poleg tega poudarja, da se z dejavnim vključevanjem žensk v te prakse krepijo socialna kohezija, teritorialna identiteta in privlačnost podeželskih območij;

37. opozarja na vlogo organiziranih združenj kmetic in žensk na podeželju kot temelj podjetniškega, socialnega in kulturnega razvoja na podeželju; poziva, naj se te organizacije strukturno okrepijo in vključijo v izvajanje ukrepov za enakost spolov, zlasti izvajanje programov usposabljanja in mentorstva, zdravstvenega varstva in zagonskega svetovanja;

38. poudarja velik potencial tradicionalnih obrti in lokalnih krožnih gospodarstev, zlasti za ženske v negotovih razmerah, vključno s starejšimi ženskami, invalidkami, migrantkami in ženskami, ki živijo v revščini; poziva Komisijo in države članice, naj z ukrepi za usposabljanje, financiranje in prepoznavnost podprejo medgeneracijsko in večkulturno podjetništvo ter obrtne vrednostne verige;

39. poudarja, da so številna podjetja na podeželju, ki jih vodijo ženske, majhna ter pogosto opravljajo več dejavnosti in temeljijo na večfunkcionalnosti kmetijstva, tako da na primer kmetijstvo združujejo s turizmom, obrtjo ali socialnimi storitvami; poziva, naj se oblikujejo podporni programi, ki bodo izrecno upoštevali te kombinacije;

40. poudarja, da ženske s sodelovanjem pri izdelavi tradicionalnih oblačil, vezenju in tkanju ter poznavanjem lokalnih materialov in vzorcev, ki se prenašajo iz roda v rod, prispevajo k ohranjanju kulturne dediščine, ki jo dopolnjujejo z lastno ustvarjalnostjo in inovacijami; priznava, da ženske ne prispevajo le k ohranjanju tehnik, temveč tudi navdihujejo nove generacije, da v modi za ženske cenijo pristnost, kakovost in identiteto v vsej njihovi raznolikosti;

41. podpira spodbujanje programov vseživljenjskega učenja, namenjenih ženskam na podeželju, in zagotavljanje stalnih priložnosti za posodabljanje znanja in pridobivanje novih spretnosti; poudarja, kako

pomembno je formalno priznavanje predhodnega učenja, da bi ovrednotili izkušnje, pridobljene zunaj formalnega izobraževalnega okolja, in olajšali vključevanje ali ponovno vključevanje na trg dela; priporoča tudi izvajanje posebnih pobud za digitalno vključevanje starejših žensk na podeželskih in oddaljenih območjih ter v najbolj oddaljenih regijah, da bi zmanjšali generacijski in teritorialni digitalni razkorak ter okrepili njihovo avtonomijo, družbeno udejstvovanje in popolno vključenost v digitalni prehod;

42. ugotavlja, da prizadevanja na lokalni ravni ne ohranjajo le dolgoletnih kmetijskih metod in obrtniških spretnosti, temveč so tudi živahen izraz kulturne dediščine, ki se pogosto pokloni dosežkom žensk in deklet za skupnost in človeštvo na splošno;

43. poudarja, kako pomembno je podpirati možnosti vseživljenjskega učenja na podeželskih območjih, da bi med starejšimi ženskami na podeželju spodbujali pozitiven standard duševnega zdravja;

44. poziva k vidnejšim primerom, ki prikazujejo nadarjenost in predanost obrtnic in kmetic, saj te skupnosti ustvarjajo edinstvene znamenitosti, ki privabljajo turiste, s čimer ustvarjajo trajnostne gospodarske priložnosti ter oprijemljive primere podeželske in kulturne zapuščine;

45. poziva k večji podpori pri ohranjanju večstoletnih tradicionalnih obrti, kot so tkanje, vezenje, lončarstvo, obrtna proizvodnja hrane in predelava hrane na kmetijah, ter lokalnih vrednostnih verig in kmečkega turizma, ki jih spodbujajo številna podeželska združenja, ki jih vodijo ženske; priznava pomembno vlogo, ki jo imajo organizacije žensk na podeželju pri ohranjanju kulturne dediščine in spodbujanju socialne kohezije, ter ugotavlja, da so irski primeri, kot so združenje Irish Countrywomen's Association in lokalni skupni prostori za ženske („Women's Sheds“), uspešni pri spodbujanju spretnosti, sodelovanja skupnosti in gospodarskih priložnosti za ženske na podeželju; poziva Komisijo, naj podpre in prizna takšne pobude po vsej EU kot sredstvo za krepitev podeželskih gospodarstev, ohranjanje tradicionalnih obrti in opolnomočenje žensk na podeželju;

46. podpira oblikovanje posebnega tematskega podprograma za ženske na podeželju v okviru strateških načrtov skupne kmetijske politike, ki jih financira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja ter ki spodbujajo zaposlovanje in podjetništvo žensk s priložnostmi, povezanimi s kmečkim turizmom, razvojem „digitalnih vasi“ in spodbujanjem trajnostnega kmetijstva, z izboljšanjem dostopa kmetic do zemljišč, posojil, finančnih instrumentov, razvoja spretnosti in poklicne uspešnosti s programi usposabljanja in svetovalnimi storitvami ter s krepitvijo sodelovanja žensk v lokalnih akcijskih skupinah in teritorialnih partnerstvih, razvitih v okviru programa LEADER;

47. poziva k vključitvi tekstilne industrije in obrtništva žensk na podeželju v načrte držav članic in regionalne načrte za gospodarski razvoj, pri čemer poudarja vlogo partnerstev z zasebnim sektorjem pri širjenju dostopa do trga;

48. poziva Komisijo, naj na otoških in oddaljenih območjih ter v najbolj oddaljenih regijah ozavešča o finančnih in drugih instrumentih, ki so na voljo na ravni EU in podpirajo podjetništvo ter spodbujajo ženske na teh območjih pri sodelovanju v podjetniških projektih in podpirajo priložnosti za samozaposlitev;

49. podpira spodbujanje prostovoljnega označevanja za male proizvajalce v obrobnih otoških regijah, da bi opozorili na izdelke, ki jih v veliki meri proizvajajo, predelujejo ali tržijo ženske; predlaga oblikovanje teh oznak, zlasti v okviru pobud za predelavo v skupnosti, da bi podprli ženska podjetja pri ustvarjanju vrednosti na lokalni ravni in trženju; priporoča, naj se te oznake povežejo z obstoječimi regionalnimi blagovnimi znamkami in pobudami, da bi olajšali njihovo izvajanje in sprejemanje;

Kmetijstvo, ribolov in agroživilska dobavna veriga

50. pozdravlja odpornost žensk v kmetijstvu in ribištvu ter njihov prispevek, povezan s tem, k oskrbi naše družbe s hrano, rasti lokalnih gospodarstev in gradnji močnih skupnosti po vsej EU, zlasti na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah;

51. poudarja, da je treba dosledno spodbujati prepoznavnost prispevka žensk h kmetijstvu in razvoju podeželja, tudi na družinskih kmetijah, ter ga v večji meri priznavati in ceniti; poziva države članice, naj odpravijo praktične ovire za lastništvo zemljišč in nasledstvo žensk, da bi imela oba spola enak dostop do zemljišč, posojil, skladov skupne kmetijske politike, skladov kohezijske politike, svetovalnih storitev, podpore za inovacije in dednih pravic; poudarja, da mora biti skupna kmetijska politika bolj usklajena z načeloma vključevanja vidika spola in enakosti spolov; poudarja, da je pomembno zagotoviti, da se s podpornimi ukrepi v okviru skupne kmetijske politike kmeticam ponudi ciljno usmerjena podpora, ki upošteva vidik spola, vključno s kmetijskimi svetovalnimi storitvami, svetovanjem o zdravju in varnosti pri delu, materinskim in oskrbovalskim dopustom, skrbjo za duševno zdravje ter dostopom do zdravstvenih storitev; poziva predstavniške organizacije, naj spodbujajo in poudarjajo sodelovanje žensk kot predstavnic in uradnih govork, ki bi ustrezno odražale prisotnost žensk v kmetijstvu in na podeželju; poziva, naj se upošteva delo žensk na kmetijah, zlasti kot pomoč soprogu in partnerju, da bi zagotovili večje spoštovanje dela in pravic žensk; poudarja, da dragocene izkušnje žensk ne vodijo do vodstvenih ali ključnih vlog odločanja, čeprav številne med njimi delajo več let;

52. poudarja, da so na vodstvenih položajih na kmetijah še vedno večinoma moški, kar kaže na izrazito premajhno zastopanost žensk

na vodstvenih položajih v kmetijskem sektorju; meni, da so v teh razmerah nujno potrebni javne politike in posebni instrumenti, ki bi spodbujali dostop žensk do vodstvenih položajev in položajev odločanja, da bi zagotovili enake možnosti, priznali spretnosti žensk ter spodbudili generacijsko pomladitev; poudarja, da imajo ženske na podeželju, vključno z invalidkami, ključno vlogo pri ohranjanju lokalnih skupnosti z gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi, vendar so še vedno premalo zastopane v strukturah odločanja; priporoča, naj podporni programi za kmetijstvo in razvoj podeželja vključujejo jasne cilje za uravnoteženo udeležbo moških in žensk na vodstvenih položajih na kmetijah in v organizacijah primarnega sektorja;

53. poudarja, da številni zakonci, ki delajo na kmetijah, v primeru ločitve, razhoda ali smrti drugega zakonca niso ustrezno zaščiteni; poziva Komisijo in države članice, naj v sodelovanju s kmetijskimi interesnimi skupinami oblikujejo modele, v katerih se bolj upoštevajo socialna varnost, sopodjetništvo in dedne pravice;

54. poziva države članice, naj zbirajo podatke, razčlenjene po spolu, o lastništvu zemljišč, vodenju kmetij in neformalnih prispevkih žensk, da bi se okrepila vloga žensk in sprejemale informirane politične odločitve, ki bi odražale moč in talent žensk; pozdravlja načrt Komisije za ustanovitev opazovalnice EU za kmetijska zemljišča; pozdravlja predlog komisarja Hansena v njegovi viziji za kmetijstvo in prehrano, da se ustanovi evropska opazovalnica za kmetijska zemljišča, ter poudarja, da mora ta opazovalnica zbirati podatke, razčlenjene po spolu; poziva Komisijo, naj oceni vrzeli v politiki, ki ovirajo ženske pri kupovanju ali dedovanju zemljišč, in izda politična priporočila, da bi te vrzeli odpravili; poziva Komisijo, naj v okviru skupne kmetijske politike predlaga zlasti posebne ukrepe, namenjene mladim kmeticam;

55. poziva Komisijo, naj predlaga posebne ukrepe za podporo mladim kmeticam in podjetnicam v agroživilskem sektorju, vključno s finančnimi spodbudami, ter pobude za odpravo strukturnih in kulturnih ovir za dostop do zemljišč in dedovanje kmetij; poudarja, da je generacijska pomladitev ključna za ohranjanje in razvoj kmetijske dejavnosti, ki zagotavlja prehransko varnost in živahne podeželske skupnosti; poziva k povečanju deleža proračuna skupne kmetijske politike, namenjenega ukrepom, ki posebej podpirajo kmetice, da bi spodbujali enakost spolov na podeželju in okrepili socialno-ekonomsko vključevanje žensk v kmetijstvu; poziva zlasti Komisijo, naj v okviru skupne kmetijske politike predlaga posebne ukrepe za mlade kmetice, saj zdaj v shemi Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada za mlade kmete ženskam ni mogoče dati prednosti;

56. se zavzema zlasti za vključitev posebnih ukrepov za mlade kmetice v prihodnji proračun skupne kmetijske politike, zlasti v najbolj oddaljenih regijah, ki bodo olajšali dostop do posojil, zemljišč in

inovacij, da bi zagotovili generacijsko pomladitev na območjih, ki jih še posebej ogroža opuščanje kmetijstva;

57. poziva države članice ter regionalne in lokalne vlade, naj posebej obveščajo, usposabljajo in podpirajo ženske na podeželju, da bodo lahko sodelovale na mestih odločanja in posvetovanja na svojem območju, kot so občinski, šolski, zadružni ali sindikalni odbori;

58. poziva k izbirnim merilom, ki upoštevajo vidik spola, in namenskim ukrepom v okviru obeh stebrov skupne kmetijske politike za podporo kmeticam in podeželskim podjetjem, ki jih vodijo ženske, z namenskimi storitvami ozaveščanja in svetovanja;

59. poziva Komisijo, države članice ter regionalne in lokalne organe, naj zagotovijo večjo socialno in ekonomsko vključenost na podeželju ter enake možnosti in dejavno udeležbo žensk in najranljivejših skupin; poudarja, kako pomembna je uporaba sredstev EU, in poziva države članice, naj zagotovijo, da se bodo ta sredstva uporabljala za razvoj odpornih, trajnostnih in dobro povezanih območij, ki lahko zagotovijo splošen dostop do varnega, dostopnega in visokokakovostnega javnega in zasebnega blaga in storitev, vključno z izobraževanjem, zdravstvenim varstvom, mobilnostjo, digitalno infrastrukturo in socialnimi storitvami, da bi okrepili lokalni gospodarski razvoj in regionalno kohezijo, privlačnost podeželskih območij in njihov prispevek k blaginji družbe kot celote;

60. poudarja, da dobra povezljivost na podeželju ni bistvena le za gospodarski razvoj, temveč tudi za varnost in zdravje, ter ugotavlja, da lahko zanesljiva komunikacijska omrežja omogočijo ukrepanje v primerih nasilja na podlagi spola, zagotovijo pravočasen dostop do zdravstvene oskrbe v izrednih razmerah ter izboljšajo splošno varnost in dobro počutje; poziva države članice, naj v okviru prizadevanj za oblikovanje vključujočih in varnih podeželskih skupnosti dajo prednost naložbam v digitalno in prometno povezljivost;

61. ponovno poudarja, da je treba povečati privlačnost poklicev, povezanih s kmetijstvom, živinorejo, ribištvom, pomorskim sektorjem in okoljem v najbolj oddaljenih regijah, zlasti za ženske, zaradi njihove organizacijske vloge na gospodarski, socialni in okoljski ravni, pri čemer je treba zagotoviti stalno podporo mlajšim generacijam;

62. poudarja, da so oprema, orodje in materiali, ki se uporabljajo v kmetijstvu, večinoma oblikovani ob upoštevanju lastnosti povprečnega moškega, zato imajo ženske omejene možnosti za njihovo varno in učinkovito uporabo; izraža obžalovanje, da to spolno neobčutljivo oblikovanje prispeva k prekomerni fizični obremenitvi žensk in jih odvrača od kmetovanja; poziva Komisijo in države članice, naj podprejo razvoj in distribucijo ergonomske opreme in materialov, prilagojenih potrebam žensk;

63. poudarja, da je treba povečati privlačnost kmetijskega poklica, zlasti za mlajše generacije in ženske; meni, da je bistveno odpraviti stigmatizacijo kmetijskega poklica tako, da se prizna, da so s sodobnim kmetijstvom povezani tudi podjetništvo, inovacije in ustvarjanje dodane vrednosti; poziva Komisijo in države članice, naj v svoje strategije in pobude vključijo ukrepe za promocijo kmetijstva kot vzdržne poklicne poti z dobrimi obeti, ki združuje tradicionalno in podjetniško razsežnost;

Enak dostop do infrastrukture, storitev in socialne zaščite

64. poudarja, da je pravičen dostop do infrastrukture in visokokakovostnih storitev, kot so hitri internet, zanesljiv in trajnosten promet, storitve za oskrbo z vodo, otroško varstvo in izobraževanje, oskrba starejših in invalidov, pravočasen dostop do osnovnih zdravstvenih, socialnih in drugih osnovnih storitev, kot so poštne in bančne storitve, bistven, da bi ženskam, ki živijo na otokih, podeželju ter v oddaljenih in najbolj oddaljenih regijah, omogočili udeležbo v gospodarskem, izobraževalnem in državljanskem življenju; priznava, da je treba poskrbeti, da na podeželju obstajajo lokalne šole; poziva države članice, naj se z lokalnim prebivalstvom posvetujejo o morebitnem zaprtju javnih šol in v takih primerih predlagajo ustrezne alternative; poziva k sprejetju politik mobilnosti na podeželju, ki bodo upoštevale vidik spola, vključno z varnim, zanesljivim in cenovno dostopnim javnim prevozom, storitvami, ki se odzivajo na povpraševanje, varnimi postajališči in potmi ter ukrepi za preprečevanje nadlegovanja in boj proti njemu; poziva Komisijo, naj oblikuje politike in instrumente, ki bodo zagotavljali povezljivost teh regij, zlasti v primeru najbolj oddaljenih regij, s programom financiranja POSEI za promet, da bi zagotovili pravico ostati, ustvarili pogoje za vse, zlasti za ženske, da bi ostali v teh regijah, ter ustvarili in razširili priložnosti za izobraževanje, zaposlovanje in podjetništvo;

65. priznava, kako pomembno je omogočiti enako porazdelitev gospodinjskih obveznosti in obveznosti oskrbe, da bi dosegli uskladitev poklicnega in zasebnega življenja, ki je potrebna, da se lahko ženske vključijo v podjetništvo in samozaposlovanje; poziva države članice ter regionalne in lokalne organe, naj vlagajo v socialna podjetja, zadruge in poslovne modele, povezane z oskrbo, ki krepijo vlogo žensk na podeželju, hkrati pa izpolnjujejo lokalne potrebe, ter naj poskrbijo za ustrezno otroško varstvo, oskrbo starejših in dobrobit skupnosti; poziva države članice, naj izvajajo barcelonska cilja in vlagajo v dostopne in cenovno ugodne visokokakovostne storitve oskrbe za izpolnjevanje teh potreb; pozdravlja ukrepe, ki so jih v zvezi s tem že sprejele nekatere države članice, jih poziva, naj v celoti prenesejo in izvajajo direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja, ter poziva Komisijo, naj učinkovito spremlja njeno izvajanje;

66. poudarja, da podjetništvo žensk v gorskih in redko poseljenih regijah Evrope prispeva k vitalnosti skupnosti na visoki nadmorski višini, ohranjanju dinamičnosti gorskih vasi in zaščiti občutljivih ekosistemov ter zagotavlja, da območja na visoki nadmorski višini ostanejo polna priložnosti in ponosa ter imajo dober dostop do virov in storitev za ženske;

67. ugotavlja, da sezonska gospodarstva, ki zajemajo dejavnosti, kot sta žetev in turizem, ter odseljevanje dodatno povečujejo izoliranost in ranljivost žensk in deklet; poudarja, da je odprava teh ovir z boljšo povezljivostjo, ciljno usmerjenim financiranjem in lokalnimi podpornimi mrežami bistvena za sprostitev celotnega potenciala podjetnic na gorskih območjih;

68. ugotavlja, da so zaradi nezadostnih služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah v več državah članic še posebej prizadete kmetice; poziva države članice, naj te službe izboljšajo;

69. poziva Komisijo in države članice, naj preučijo nove koncepte medgeneracijskih stanovanj za podeželje, ki združujejo stanovanja, oskrbo in življenje v skupnosti za mlade družine in starejše ljudi ter ponujajo nove vzgibe za razvoj podeželja;

70. poudarja, da so zaradi omejenega dostopa do zdravstvenega varstva, vključno z dostopom do pravic in storitev na področju spolnega in reproduktivnega zdravja ter storitev na področju duševnega zdravja, nesorazmerno prizadete ženske, ki živijo na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah, kar povečuje obstoječe neenakosti in ogroža polno uveljavljanje njihovih temeljnih pravic; poudarja, da je pravočasno zagotavljanje ustrezne oskrbe dodatno ovirano zaradi pomanjkanja zdravstvene infrastrukture, premajhnega števila zdravstvenih delavcev ter geografskih in prometnih ovir; poziva države članice, naj zagotovijo enak, cenovno ugoden in pravočasen dostop do osnovnih zdravstvenih storitev in njihovo neprekinjenost na teh območjih, spodbujajo inovativne rešitve, kot so mobilne ambulante, lokalne enote in telemedicina, krepijo ambulante za primarno zdravstveno varstvo ter po potrebi čezmejne ureditve oskrbe in ciljno usmerjene preventivne programe, da bi zagotovili enak dostop do zdravstvenega varstva ter socialno in teritorialno kohezijo; poleg tega poudarja, da je pomembno zagotoviti, da so na voljo ustrezne podpora in storitve na področju duševnega zdravja, prilagojene posebnim potrebam žensk v teh regijah, da bi obravnavali povečano tveganje izoliranosti, stresa in izgorelosti;

71. priznava, da so invalidke premalo zastopane v podjetništvu na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah; poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo izobraževanje, zaposlovanje, podporne storitve za podeželska podjetja, programi usposabljanja in dogodki za mreženje dostopni ženskam z različnimi vrstami invalidnosti; poudarja, da so lahko priložnosti za digitalno podjetništvo in delo na daljavo posebno dragocene za ženske z

omejeno mobilnostjo na geografsko izoliranih območjih; spodbuja izmenjavo primerov dobre prakse med regijami o tem, kako prilagoditi podporo podjetništvu za invalidke; ugotavlja, da izboljšanje dostopnosti v podeželskih poslovnih okoljih ne bi koristilo le invalidnim podjetnikom, temveč tudi starajočim se podjetnikom in širši skupnosti;

72. poudarja posebne gospodarske izzive vzhodnih obmejnih regij, vključno z omejenimi zaposlitvenimi možnostmi in neenakostmi v plačah; zlasti opozarja na visoko stopnjo brezposelnosti žensk in mladih v teh regijah, ki je znatno višja od povprečja EU; poziva Komisijo in države članice, naj oblikujejo ciljno usmerjene programe, s katerimi bodo podprle podjetništvo, mladim kmeticam olajšale dostop do zemljišč in financiranja ter zagotovile učinkovito uporabo instrumentov skupne kmetijske politike in kohezijske politike za krepitev odpornosti in razvoja teh regij;

73. poudarja, da ženske še vedno večinoma opravljajo vloge oskrbovalk, ne glede na to, ali skrbijo za bolnega sorodnika, otroka ali starejšo osebo, zaradi česar prepogosto prekinejo ali opustijo svojo poklicno pot; poudarja, da je treba oblikovati cenovno ugodne in visokokakovostne storitve, zlasti otroško varstvo, ter omogočiti dostop do njih, da bi olajšali usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja, vključno z nadaljevanjem podjetniških projektov;

74. poziva Komisijo in države članice, naj v okviru skupne kmetijske politike vzpostavijo integrirano enotno kontaktno točko z namenskim oddelkom za ženske na podeželju, ki bi bila dostopna na spletu; poudarja, da bi morala ta točka vključevati interaktiven diagram razpoložljivih finančnih instrumentov, standardizirane predloge vlog ter svetovalne storitve za pripravo poslovnih načrtov in projektov;

75. meni, da bi morala kohezijska politika opolnomočiti ženske, ki živijo v najbolj oddaljenih regijah, ter bi morala v teh regijah spodbujati enakost spolov in učinkovito izvajanje strategije EU za enakost spolov;

76. poudarja, da podjetništvo žensk na majhnih otokih odločilno prispeva k socialni koheziji, trajnostnosti, krepitvi lokalne identitete in trajnostnemu razvoju; opozarja, da je zaradi prostorsko omejenega trga na otokih in oddaljenih območjih omejen razvoj kmetijstva, s tem pa tudi podjetniških pobud žensk na tem področju, kar pomeni izziv za podjetništvo; v zvezi s tem poziva oblikovalce politik EU in nacionalne organe, naj se posvetijo tem vprašanjem, da bi zagotovili enake konkurenčne pogoje za podjetnice na otokih in oddaljenih podeželskih območjih;

77. poziva države članice, naj samozaposlenim ženskam in ženskam, ki pomagajo zakoncu ali partnerju, v kmetijskih in obrtnih mikropodjetjih zagotovijo učinkovit dostop do socialne zaščite, vključno z ustreznimi pokojninami in dopustom iz družinskih razlogov

ter dostopom do materinskih, starševskih in pokojninskih pravic v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic;

Nasilje

78. obsoja vse oblike nasilja na podlagi spola kot kršitev temeljnih pravic žensk ter oviro za njihovo samostojnost in ekonomsko opolnomočenje, vključno s podjetništvom; poziva države članice, naj dajo prednost ciljno usmerjeni podpori, zaščitnim ukrepom in dostopnim virom za ženske na podeželju, ki so žrtve nasilja, ter zagotovijo njihovo varnost, dostojanstvo in dostop do pravnega varstva, tudi za tiste, ki okrevajo po konfliktih in so vključene v prizadevanja za izgradnjo miru; opozarja, da so ženske zaradi narave in pogojev svojega dela na podeželskih in otoških območjih skupaj s fizično izoliranostjo bolj izpostavljene nasilju na podlagi spola; poziva k celovitemu preprečevanju, vključno z ozaveščanjem o nasilju v družini, ekonomskem, spolnem in psihološkem nasilju, k zagotavljanju dostopa do storitev, kot so telefonske številke za pomoč, podporne storitve in zatočišča, ter k učinkovitim ukrepom za odpravo nekaznovanosti; poudarja, da so na podeželju potrebne ciljno usmerjene kampanje za ozaveščanje o nasilju na podlagi spola in boj proti njemu, zlasti v skupnostih, kjer tradicionalne spolne vloge in ekonomska odvisnost ali odvisnost od družine ženskam pogosto preprečujejo, da bi poiskale pomoč ali zapustile okolje, kjer so izpostavljene trpinčenju; ponovno poziva EU in vse države članice, naj ratificirajo, izvajajo in ustrezno financirajo Istanbulsko konvencijo ter ženskam na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah zagotovijo enak dostop do storitev;

79. poudarja, da morajo imeti ženske in otroci dostop do zaupnih storitev v podeželskih skupnostih in zatočišč za ženske v primerih nasilja v družini; opozarja, da Istanbulska konvencija določa standard zatočišč za ženske kot en družinski prostor na 10.000 prebivalcev; obžaluje, da so ta zatočišča na podeželju slabo dostopna; poziva države članice ter lokalne in regionalne organe, naj specializiranim organizacijam za ženske zagotovijo zadostno finančno podporo in vire za odpiranje in vodenje teh zatočišč ter skrb za njihovo neprekinjeno delovanje na prizadetih območjih; poziva države članice in lokalne organe, naj dejavno spodbujajo kulturo spoštovanja, dostojanstva in medsebojnega razumevanja, pri čemer naj bo poudarek na krepitvi vloge podeželskih in ranljivih skupnosti, ki jih sestavljajo ženske in dekleta; poudarja, da lahko odprt dialog, pripovedovanje zgodb, osredotočeno na žrtve, kolektivna odgovornost za preprečevanje nasilja in pozitivne izobraževalne pobude spodbudijo sočutje in kolektivno zdravljenje;

80. poziva države članice, naj podprejo postavitev spomenikov ali obeležij, posvečenih bolečini in trpljenju žensk skozi zgodovino v povojnih konfliktih, vključno z zločini, storjenimi na geografsko ranljivih območjih, kot so podeželske lokacije;

81. poziva k uvedbi ukrepov, s katerimi bi podprli ekonomsko neodvisnost žrtev, vključno s ciljno usmerjenim usposabljanjem, posredovanjem zaposlitve, nepovratnimi sredstvi za podjetništvo in mikrokrediti, da bi jim omogočili varen vstop ali ponovni vstop na trg dela;

82. poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo, da se bodo pri izvajanju Direktive (EU) 2024/1385 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini[20] v celoti obravnavale posebne potrebe žrtev na podeželskih in otoških območjih; opozarja, da je treba v nacionalne načrte za prenos vključiti tudi vidike podeželja; poziva države članice, naj uporabijo finančne instrumente EU, tudi sklade kohezijske politike in razvoja podeželja, da bi podprle prizadevanja za odpravo nasilja na podlagi spola, ter naj pripravijo usmerjene strategije, da bodo imele žrtve na teh območjih enak dostop do pravnega varstva, zaščite in podpore, tudi s pomočjo mobilnih enot za podporo žrtvam, telefonskih številk za pomoč na podeželju, oskrbe v skupnosti ter kampanj za ozaveščanje, prilagojenih podeželskemu prebivalstvu; opozarja, da je treba odpraviti digitalni razkorak in izboljšati infrastrukturo, da bi olajšali prijavo in dostop do storitev;

83. poudarja, da odsotnost ali podrejen status žensk, ki delajo na kmetiji zakonca ali partnerja, prispeva k njihovi ekonomski odvisnosti; ugotavlja, da imajo podoben učinek tudi slabši zaposlitveni status žensk, ovire pri dedovanju zemljišč ali prevzemanju kmetij staršev ter omejen dostop do posojil in financiranja, s čimer se povečuje tveganje za nasilje v družini in ekonomsko nasilje;

84. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bo večletni finančni okvir za obdobje po letu 2027 v celoti podpiral podjetništvo žensk na podeželskih, gorskih, obmejnih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah; ponovno poudarja, da je treba vidik spola vključiti v vse programe večletnega finančnega okvira; poudarja, da je treba zagotoviti, da bodo programi financiranja EU, kot so ESRR, ESS+, Sklad za pravični prehod, Interreg ter zlasti skupna kmetijska politika, kohezijska politika, Obzorje Evropa in Digitalna Evropa, vključevali posebne ukrepe za spodbujanje dejavne udeležbe žensk, podporo pri ustanavljanju in konsolidaciji podeželskih podjetij ter spodbujanje inovacij in digitalizacije; poudarja tudi, da je treba ženskam omogočiti poenostavljen in učinkovit dostop do sredstev EU, ki ne bi zajemal le kmetijskih podjetij, temveč tudi zadruge, lokalna združenja in projekte skupnosti, ki jih vodijo ženske, da bi okrepili teritorialno kohezijo, enakost spolov ter gospodarsko vitalnost podeželskih in otoških območij ter najbolj oddaljenih skupnosti; v zvezi s tem poziva Komisijo in države članice, naj izboljšajo prepoznavnost in dostopnost možnosti financiranja, ki so

---

20 Direktiva (EU) 2024/1385 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (UL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

posebej namenjene ženskam na podeželju, med drugim s ciljno usmerjenimi kampanjami obveščanja in promocijskimi kampanjami za ozaveščanje in večjo izkoriščenost; pozdravlja nedavno napoved Evropske investicijske banke, da bo razširila svoj okvir za obveznico ozaveščanja o trajnostnosti, tako da bo vključeval dva nova socialna cilja, in sicer enakost spolov in ekonomsko opolnomočenje žensk, kar je korak naprej pri vključevanju razsežnosti spola v financiranje;

85. odločno nasprotuje centralizaciji financiranja kohezijske politike, saj bi bila podpora ženskam prek skladov kohezijske politike potem odvisna od dobre volje in dodeljevanja nacionalnih vlad, namesto da bi se dodeljevala na regionalni ravni; v zvezi s tem poziva Komisijo in države članice, naj spoštujejo načeli upravljanja na več ravneh in lokalno usmerjenih rešitev ter načelo partnerstva v skladu s Pogodbama;

86. podpira strategijo Komisije za unijo prihrankov in naložb ter oblikovanje in razširitev vključujočih finančnih instrumentov, tudi z naložbenim varčevalnim računom z oznako EU, da bi podjetjem EU omogočili lažji dostop do financiranja; poziva k oblikovanju prilagojenega naložbenega varčevalnega računa, posebej zasnovanega za ženske, ki živijo na prikrajšanih območjih;

87. pozdravlja vse primere, ki poudarjajo predanost kmetic in spodbujajo ozaveščenost o trajnostnih kmetijskih praksah, ki temeljijo na evropskih tradicijah;

88. poudarja, da je treba v politikah, ki spodbujajo podjetništvo žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah, uporabiti presečni pristop, pri čemer je treba priznati, da na izkušnje žensk in dostop do priložnosti vplivajo številni in presečni dejavniki;

89. poudarja, da je treba različne pobude in sheme financiranja EU oblikovati in izvajati s presečnega vidika, pri čemer je treba obravnavati številne in prekrivajoče se ovire, s katerimi se soočajo ženske, ter zagotoviti, da nobena podjetnica ne bo izključena ali brez ustrezne podpore;

90. poudarja, kako pomembna je mobilizacija vseh akterjev v finančnem sistemu, da bi izboljšali dostop žensk do financiranja, in v ta namen spodbuja oblikovanje evropske listine za enak dostop do financiranja;

91. ponovno poudarja, da mora EU sprejeti celovito in integrirano strategijo za podjetništvo žensk na podeželskih in otoških območjih ter v najbolj oddaljenih regijah, v kateri bodo določeni jasni in merljivi cilji ter usklajeni ukrepi v različnih instrumentih financiranja EU; poziva, naj se tej strategiji dodelijo posebna, stabilna in ustrezna finančna sredstva ter namenski mehanizmi financiranja, prilagojeni posebnostim teh območij, da bi zagotovili enak dostop, spodbujali inovacije in digitalizacijo, okrepili ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo EU ter zagotovili ustrezno podporo držav članic;

92. poudarja prispevek programa LEADER in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, k enakosti spolov in opolnomočenju na lokalni ravni; poziva, naj se ti pristopi ohranijo, okrepijo in omejijo s poenostavljenim dostopom za pobude, ki jih vodijo ženske;

93. poziva EU in države članice, naj se proti trgovini z ženskami in prisilni prostituciji borijo s celovito strategijo, ki vključuje preprečevanje, učinkovit kazenski pregon, čezmejno sodelovanje ter pomoč in zaščito za žrtve; poudarja, da morajo imeti ženske možnost, da se same odločijo, kakšno delo bodo opravljale;

°

° °

94. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.